

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 2Co/117/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7518206173
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 08. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alena Miková
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2021:7518206173.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Mikovej a sudkýň JUDr. Anny Slovinskej a JUDr. Zuzany Matyiovej v spore žalobkýň: 1. V.. Z. R., nar. XX.XX.XXXX, H. Ď. XX, 2. G. I. R., T. XX.XX.XXXX, bytom Ď. XX, obe zastúpené Advokátskou kanceláriou GRABAN, TORMA & PARTNERS s.r.o., so sídlom Kováčska 53, Košice, IČO: 36 730 564, proti žalovanému: Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s. so sídlom Dostojevského rad 4, Bratislava, IČO: 00 151 700, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobkýň a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Košice-okolie zo dňa 10. septembra 2019 č.k. 18C/195/2018-186

rozhodol:

O d m i e t a odvolanie žalobkyne v 1. a 2. rade proti vyhovujúcim výrokom rozsudku.

O d m i e t a odvolanie žalovaného proti výroku rozsudku o zamietnutí žaloby.

P o t v r d z u j e rozsudok v napadnutých vyhovujúcich výrokoch, v zamietavom výroku a v súvisiacom výroku o nároku na náhradu trov konania.

N e p r i z n á v a stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Košice-okolie (ďalej „súd prvej inštancie“ alebo len „súd“) rozsudkom uvedeným v záhlaví uložil žalovanému povinnosť zaplatiť titulom náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyni v 1. rade sumu vo výške 20.000 € a žalobkyni v 2. rade sumu vo výške 15.000 € do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia, žalobu v prevyšujúcom rozsahu zamietol, zastavil konanie v časti náhrady škody 37,32 € a uložil žalovanému povinnosť nahradiť žalobkyniam trovy konania v rozsahu 100 %. Rozhodol tak o nároku žalobkýň na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej za smrť S. Y., ktorý bol synom žalobkyne v 1. rade a bratom žalobkyne v 2. rade. K úmrtiu nebohého došlo dňa XX.XX.XXXX pri dopravnej nehode zavinenej manželom žalobkyne C. R., ktorý bol trestným rozkazom Okresného súdu Košice - okolie sp. zn. 5T/187/2015 z 8.3.2016 právoplatne uznaný vinným zo spáchania prečinu usmrtenia, ktorý spáchal závažnejším spôsobom porušením dôležitej povinnosti uloženej mu podľa zákona na chránenej osobe - dieťaťi na tom skutkovom základe, že dňa 16.10.2015 o 17.20 hod. viedol motorové vozidlo značky Š. Q. J.: H. tiahlou pravotočivou zákrutou na mokrej vozovke neprimeranou rýchlosťou, techniku jazdy neprispôbil stavu vozovky, následkom čoho dostal s vozidlom šmyk, spôsobil čelnú zrážku s protiúdcim vozidlom, pri ktorej spolujazdec S. Y. nar. XX.X.XXXX utrpel smrteľné zranenia, na následky ktorých na mieste nehody zomrel. Motorové vozidlo vedené C. R. bolo zmluvne poistené zo zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel u žalovaného ako poisťovateľa, z ktorého dôvodu žalobkyne uplatňovali nárok na finančné odškodnenie nemajetkovej ujmy spôsobenej úmrtím ich blízkeho príbuzného priamo voči žalovanému. Pasívnu vecnú legitimáciu vyvodzovali z § 4 ods. 2 v spojení s § 15 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z.z. o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú

prevádzkou motorových vozidiel (ďalej zák. č. 381/2001 Z.z.) v zhode so zásadou eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva, odkazom na závery rozhodnutia Súdneho dvora EÚ vo veci Haasová c/a Petrik, Holingová C-22/2012 (ďalej SDEÚ C-22/12), uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS/666/2016, rozhodovaciu prax najvyššieho súdu prezentovanú rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6MCo/1/2016. Uviedli, že ten, komu bola škoda spôsobená subjektom zodpovedným za škodu z titulu zodpovednosti vyplývajúcej z prevádzky motorových vozidiel, má právo uplatniť svoj nárok priamo voči poisťovateľovi, s ktorým mala osoba zodpovedná za vzniknutú škodu uzavretú poisťnú zmluvu, ktoré škodové nároky zahŕňajú aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej úmrtím blízkej osoby. Pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. je potrebné pojem škody vykladať extenzívne v tom zmysle, že zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do ich osobnostných práv spočívajúcich v zásahu do práva na súkromný a rodinný život, ktorá zodpovednosť musí byť predmetom poisťného krytia. V príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním C. R., na ktorého sa vzťahovalo poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobkyň chránenými podľa § 11 Občianskeho zákonníka (ďalej OZ). V súlade s § 13 OZ si žalobkyne uplatnili nárok na primerané finančné zadosťučinenie, keď úmrtie ich blízkeho príbuzného nie je možné odčiniť žiadnou formou morálnej satisfakcie a následky na ich život spôsobené úmrtím syna a brata sú neodstrániteľné. Zdôrazňujú stratu možnosti viesť s nebohým súkromný a rodinný život, o ktorú boli definitívne ochudobnené, ktorý negatívny zásah do ich osobnostných práv sa podľa obsahu lekárskeho správ podpísal aj na ich psychickom utrpení, si žalobkyňa v 1. rade i žalobkyňa v 2. rade uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy každá vo výške 50.000 €.

2. Súd prvej inštancie vychádzal z nespornej skutočnosti, že protiprávne konanie C. R. bolo v priamej príčinnej súvislosti s neoprávneným zásahom do osobnostných práv žalobkyň a vznikom nemajetkovej ujmy. C. bol uznaný vinným v trestnom konaní, keď ako vodič motorového vozidla poisteného u žalovaného nesie zodpovednosť za škodu podľa § 420 ods. 1 OZ, keďže porušil predpisy cestnej premávky neprispôsobením rýchlosti jazdy stavu a povahe vozovky, aj objektívnu zodpovednosť v zmysle § 427 OZ. Aktívnu vecnú legitimáciu žalobkyň vyvodzoval z ich práva na vedenie súkromného a rodinného života chráneného Čl. 15 a Čl. 19 Ústavy SR, § 11 OZ, ktoré v spojení s § 13 OZ predstavujú danosť základu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej úmrtím blízkeho. Súd poukázal na to, že ak rodinné väzby tvoriace základ súkromného života jednotlivca dosahujú určitú intenzitu, môže dôjsť deštrukciu vzťahu k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu súkromia a rodinného života, ak konanie pôvodcu zásahu je protiprávne, objektívne spôsobilé taký zásah vyvolať a existuje príčinná súvislosť medzi protiprávnym zásahom a vznikom nemajetkovej ujmy. Právnym prostriedkom ochrany proti takémuto zásahu je žaloba, ktorou sa fyzická osoba domáha primeraného zadosťučinenia, ktorá môže mať v zmysle § 13 OZ aj podobu náhrady nemajetkovej ujmy, keď aktívna vecná legitimácia prislúcha subjektu, ktorému svedčí existencia kvalifikovaného vzťahu s nebohým, ktoré predpoklady žalobkyne spĺňali. Žalovaného považoval za pasívne vecne legitimovaný subjekt v konaní vychádzajúc z § 4 ods. 2 písm. a) a § 15 zák. č. 381/2001 Z.z., v zmysle ktorej úpravy, z poistenia zodpovednosti má poistený právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie zahrňujúce okrem iného nárok na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, pričom poškodený má právo uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi. Poukázal na to, že právna teória aj zákonná úprava považujú za škodu tak ujmu v materiálnej oblasti (náklady liečenia, strata na zárobku) ako aj ujmu nemateriálnu (bolestné, sťaženie spoločenského uplatnenia, morálna ujma), za ktorú prislúcha peňažná náhrada. Zohľadnil zásadu eurokonformného výkladu vnútroštátneho práva vychádzajúc z princípov poistenia občianskej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel v zmysle tzv. motorových smerníc (Smernica Rady č. 72/166/EHS, Smernica č. 90/232/EHS, Smernica č. 2000/26/ES), podľa ktorej právnej úpravy boli členské štáty povinné prijať všetky opatrenia, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel bola pokrytá poistením s cieľom ochrany poistených strát tak, aby ňou boli kryté akékoľvek škody a ujmy v oblasti povinného poistného krytia, a aby tieto nezostali neuhradené. Konštatoval, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, z čoho je potrebné vychádzať aj pri výklade pojmov „náhrada škody“, „škoda na zdraví“ na účely zákona č. 381/2001 Z.z., keď s použitím eurokonformného výkladu týchto pojmov zodpovedajúco účelu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel je nevyhnutné dospieť k záveru, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia, teda v rámci náhrady škody za ktorú zodpovedá poistená osoba, sa odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 ods. 2, 3 OZ. K uvedenému súd poukázal už na ustálenú rozhodovaciu prax

najvyšších súdnych autorít pozitívne riešiacu otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného ako vyplýva z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR R 61/2018. Ako nedôvodnú hodnotil súd námietku premlčania vznesenú žalovaným, ktorý tvrdil, že nárok žalobkyň sa premlčal v dvojročnej premlčacej lehote podľa § 106 OZ. K uvedenému súd prvej inštancie uviedol, že náhrada nemajetkovej ujmy vyplývajúca zo zásahu do osobnostných práva žalobkyň ku ktorému zásahu došlo úmrtím nebohého dňa 16.10.2015, sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote podľa § 101 OZ, a nakoľko žaloba bola na súd doručená 3.10.2018, nárok bol uplatnený včas.

3. Z lekárskeho správ predložených žalobkyňou mal súd preukázané, že dňa 23.8.2017 žalobkyňa absolvovala prvé vyšetrenie u psychiatra pre problémy v práci, neschopnosť koncentrácie, náladovosť, problémy v komunikáciách s ľuďmi, zhoršený spánok, a bola určená diagnóza epizóda stredne ťažkej depresie, ktorá diagnóza bola potvrdená aj v lekárskeho správach z 14.9.2017, 8.12.2017, 19.1.2018, 30.1.2018, 13.3.2018, 4.5.2018. Správou z 27.6.2019 bola žalobkyňa diagnostikovaná ako recidivujúca depresívna porucha, epizóda stredne ťažkej depresie. Dňa 2.1.2018 pre zhoršenie a dekompenzáciu bola prijatá na psychiatrické oddelenie v Univerzitnej nemocnici L. Pasteura v Košiciach., ktorá hospitalizácia trvala do 16.1.2018 Podľa obsahu správ z 8.11.2017 a 9.5.2018 žalobkyňa navštevovala psychologickú ambulanciu z dôvodu, že po smrti syna mala problémy so spánkom, nedokáže sa sústrediť na prácu, musela dať výpoveď, je vyčerpaná, apatická, s výkyvmi nálad prechádzajúcich do zlosti a zúrivosti. Na základe rozhodnutia posudkového lekára zo 16.8.2018 bola uznaná invalidnou s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 45 %. Pracovný pomer u zamestnávateľa KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. ukončila k 31.8.2017 dohodou. Počas trvania pracovného pomeru bola práceneschopná v dňoch 14.12. - 20.12.2016, následne od 22.5.2017 do 30.6.2017 a od 15.8.2017 do 31.8.2017. Z výpovede žalobkyne zistil, že po nehode dúfala, že celú situáciu nejako zvládne, snažila sa pracovať, no začali problémy v práci, trpela nespavosťou, stupňovala sa jej agresivita voči okoliu, upadala do sociálnej izolácie. Predtým pôsobila ako poslankyňa v obci, v rôznych spolkoch, komisiách, to všetko musela zanechať, narušili sa vzťahy aj medzi ňou a manželom, ovplyvnilo to aj vzťah s dcérou, keďže s ňou nevyhľadávala komunikáciu, ak sa necítila dobre, aby na ňu neotáčala svoju agresivitu. Nebohý syn jej pomáhal, bol jej oporou pomáhal aj s výchovou a usmerňovaním dcéry- žalobkyne v 2. rade, keďže dlhšiu dobu žili bez druhého rodiča. Žalobkyňa v 2. rade strata brata veľmi negatívnym spôsobom ovplyvnila, brat ju viedol, učil sa s ňou, po jeho strate mala nočné mory, spala pri zažatej lampe, bojí sa sadnúť do auta, tri mesiace po dopravnej nehode ležala v nemocnici, keďže utrpela závažné zranenia, v bratovi stratila dôvernika, a následky musela riešiť aj formou psychologických sedení. Zo stanoviska školského špeciálneho pedagóga I. I. C. súdu prvej inštancie vyplynulo, že žalobkyňa v 2. rade bola žiačkou so špeciálno-výchovnovzdelávacími potrebami, utrpela obrovskú traumu a rany na duši, nemohla istý čas po nehode navštevovať školu a individuálne sa vzdelávala v domácom prostredí. S pedagogičkou sa učili v izbe, v ktorej bývala predtým žalobkyňa v 2. rade spolu s nebohým bratom S., pri posteli mala jeho obrovskú fotografiu, ich rozhovory bývali plné emócií, s prichádzajúcou pubertou sa uzatvárala žalobkyňa v 2. rade viac do seba. Špeciálna pedagogička poskytovala výpomoc žalobkyne v 2. rade do ukončenia 9. ročníka, v súčasnosti žalobkyňa v 2. rade študuje strednú školu.

4. Pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy súd vzal na zreteľ, že zákonná úprava nešpecifikuje presné kritériá jej určenia, ale ponecháva to na voľnú úvahu súdu, ktorá však musí byť odôvodnená a musí mať základ v zistenom skutkovom stave, ktorý vezme do úvahy predovšetkým závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Nestotožnil sa s tvrdením žalovaného o potrebe analogického použitia ustanovení zákona č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi a ustanoveniami zákona č. 514/2003 Z.z., ktorý stanovil limit pre výšku náhrady nemajetkovej ujmy v prípadoch zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci. Uviedol, že § 13 ods. 3 OZ vzťahujúci sa k prejednávanej veci stanovuje, že výšku náhrady určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy, a okolností za ktorých k porušeniu práva došlo. Konštatoval, že je nevyhnutné zohľadniť satisfakčnú funkciu poskytovaného zadostučinenia, čo nie je možné exaktne kvantifikovať, pričom poukázal na to, že žalovaný vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy odkázal na rozhodnutia súdov, v ktorých sa náhrada nemajetkovej ujmy pohybovala v obdobných prípadoch v rozpätí od 5.000 € do 15.000 €, žalobkyne naopak odkazovali na rozhodnutia súdov, v ktorých priznaná suma náhrady nemajetkovej ujmy zodpovedala sume od 33.500 € do 100.000 €.

5. Súd prvej inštancie vzal do úvahy, že úmrtie syna a brata žalobkýň vo veku 16. rokov predstavuje nezvratný a nenapraviteľný zásah do ich osobnostných práv, žalobkyne mali s nebohým blízky rodičovský a súrodenecký vzťah, a jeho úmrtie vyvolalo u nich veľkú psychickú traumu prejavujúcu sa smútkom až depresiou. U žalobkyne v 1. rade nastalo výrazné zhoršenie jej psychického zdravia, z dôvodu diagnózy napokon bola uznaná aj invalidnou, a jej psychické problémy zasiahli všetky oblasti jej života. Za primerané okolností sporu považoval priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyňi v 1. rade v rozsahu 20.000 €. U žalobkyne v 2. rade vzal do úvahy, že stratila jediného súrodenca, ktorý jej bol výraznou oporou, s ktorým mala intenzívny súrodenecký vzťah, zhoršili sa jej študijné výsledky, trpela poruchami spánku, vyrovnanie sa s jeho úmrtím si vyžadovalo psychologickú pomoc. Zásah do osobnostných práv žalobkyne v 2. rade považoval za menej intenzívny s poukazom na jej rozvíjajúcu sa budúcnosť, lepšie možnosti spracovania a prekonania traumy, preto jej priznal náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 15.000 €. V prevyšujúcom rozsahu žalobu na náhradu nemajetkovej ujmy zamietol dôvodiac jej neprimeranosťou. Za nesprávny označil názor žalovaného, aby náhrada nemajetkovej ujmy pre žalovanú v 2. rade predstavovala duplicitné plnenie k nárokom na bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorými sa odškodňujú následky spôsobené samotným poškodením zdravia pri dopravnej nehode.

6. Predmetom konania bol pôvodne aj nárok na náhradu vecnej škody v rozsahu 37,32 € zodpovedajúci hodnote „amortizácie“ vecí poškodených pri dopravnej nehode, o ktorú žalovaný krátil poistné plnenie. V uvedenom rozsahu bola žaloba vzatá späť so súhlasom žalovaného, o zastavení konania súd rozhodol podľa § 144, § 145, § 146 Civilného sporového poriadku (CSP).

7. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd odôvodnil podľa § 255 ods. 1 CSP považujúc žalobkyne za plne procesne úspešnú sporovú stranu, keďže základ nároku uplatnený žalobou bol daný, a žalobkyne nebolo možné zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku o výške plnenia závislom od úvahy súdu.

8. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie obe sporové strany, podľa obsahu odvolania v rozsahu vyhovujúcich výrokov, zamietavého výroku a výroku o náhrade trov konania, tvrdiac existenciu odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f), h) CSP, teda že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (f) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (h). Žalobkyne žiadali, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že uloží žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyňi v 1. rade a žalobkyňi v 2. rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50.000 € a prizná im náhradu trov konania v plnom rozsahu. Žalovaný navrhoval, aby odvolací súd zmenil rozsudok v napadnutom rozsahu a žalobu zamietol v celom rozsahu a priznal mu nárok na náhradu trov konania.

9. Žalobkyne označili priznané sumy náhrady nemajetkovej ujmy za nepostačujúce, pretože neodzrkadľujú mimoriadnu intenzitu zásahu do osobnostnej integrity žalobkýň. Aj keď považovali za nepochybné, že žiadna suma nemôže odstrániť spôsobenú ujmu a nahradiť ľudský život, cieľom inštitútu má byť vzniknutú ujmu aspoň čiastočne zmierniť. Argumentovali, že medzi nimi a nebohým existovali silné sociálne, morálne a citové putá vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, pričom nebohý pomáhal žalobkyňi v 1. rade pri výchove mladšej dcéry žalobkyne v 2. rade, keď žili bez druhého rodiča. Nečakaná smrť v nich vyvolala pocity úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku. Aj keď sa žalobkyňa snažila potlačiť svoje negatívne spomienky na dopravnú nehodu, tieto sa napokon prejavili v depresívnej poruche. Depresie na rozdiel od bežného smútku sú chorobným stavom, ktorý môže vzniknúť ako neadekvátne vyústenie dlhotrvajúceho smútku vyžadujúceho si liečbu. Žalobkyňa v 1. rade absolvuje nielen medikamentóznou liečbu, ale podstupuje aj psychoterapiu. Podľa vyjadrení niektorých pacientov, utrpenie pri depresii je oveľa horšie ako pri najhorších telesných bolestiach. Negatívny psychický stav ovplyvňuje prežívanie a konanie žalobkyne v 1. rade, má nepriaznivý vplyv na jej bežnú činnosť. V prípade žalobkyne v 2. rade platí, že stratila svojho brata a zároveň svoju oporu v bežnom živote i v škole, keď starší brat nad ňou vždy držal ochrannú ruku a tvorili nerozlučnú súrodeneckú dvojicu. Žalobkyňa v 1. rade musela so svojou dcérou (žalobkyňou v 2. rade) dva roky po tragickej nehode spať v jednej miestnosti, zhoršili sa jej výsledky v škole, musela navštevovať špeciálnu pedagogickú poradňu. Napriek záverom súdu, že žalobkyňa v 2. rade má možnosti lepšieho spracovania vzniknutej straty táto sa s tým nevie vypořadať, nenávratne to rozvrátilo jej detstvo i psychiku a poznamená ju to na celý život, stále podstupuje psychoterapie. Zákon č. 381/01 Z.z. v prípade rizika škody na zdraví stanovuje poistný limit cez 5.000.000 € bez ohľadu na počet zranených alebo usmrtených, pričom strata nebohého

je neodčiniteľnou ujmom. Na vyjadrenie rozsahu a intenzity je nepostačujúce jednoduché porovnanie s inými obdobnými prípadmi bez zohľadnenia individuálnych črt daného konkrétneho prípadu. Náhrada nemajetkovej ujmy predstavuje finančné odškodnenie najbližších príbuzných a môže byť zároveň znakom uznania duševného utrpenia. Zohľadňujúc charakter vzťahu medzi nebohým a žalobkyňami tieto usudzovali, že požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy bola primeraná, a opätovne odkázali na rozhodnutia súdov o priznaní nároku v rozpätí 33.500 € až 100.000 €. Za dôvody priznania žiadanej náhrady nemajetkovej ujmy označili najmä nepriaznivý stav žalobkyň a rozsah emočného zásahu, ktorý ich postihol, ktorý je dlhodobý a nevratný.

10. Žalovaný považoval za nesprávne posudzovanie premlčania nároku žalobkyň na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 101 OZ uvádzajúc, že pokiaľ na jednej strane súd vo svojom rozhodnutí konštatoval, že predmetom konania je nárok, ktorý spadá pod pojem škody krytý povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu, avšak na druhej strane lehotu na uplatnenie práva posudzoval podľa všeobecnej trojročnej premlčacej lehoty v zmysle § 101 OZ nie však podľa § 106 OZ vzťahujúcej sa k náhrade škody, založil svoje rozhodnutie na nesprávnom vyhodnotení nároku, ktorý záver ani riadne nezdôvodnil. Odvolateľ tvrdil, že ak ide o škodový nárok podľa zákona č. 381/2001 Z.z., včasnosť jeho uplatnenia je potrebné posudzovať podľa § 106 OZ v dvojročnej premlčacej lehote, a keďže syn a brat žalobkyň zahynul na mieste dopravnej nehody dňa 16.10.2015, žaloba bola doručená na súd dňa 3.10.2018 oneskorene, preto ju mal súd zamietnuť. Žalovaný tiež nesúhlasil s názorom súdu, aby vo veci nebolo vhodné analogické použitie ustanovení zákona č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi a zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci uvádzajúc, že nie sú dané iné objektívne kritéria odškodňovania nemajetkovej ujmy. Žalovaný odkázal na teoretické východiská vyplývajúce z rozhodnutí súdnej praxe, keď Ústavný súd ČR v náleze sp. zn. I. ÚS/2844/14 stanovil, že pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné zvažovať intenzitu vzťahu žalobcu so zomrelým, vek zomrelého a pozostalých, otázku hmotnej závislosti pozostalého na zomrelej osobe, prípadné poskytnutie inej satisfakcie, keď parametrom spravodlivého zadosťučinenia je jeho primeranosť tak, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie, a proporcionalita, teda aby výška peňažnej satisfakcie nebola prostriedkom bezdôvodného obohatenia a nepôsobila na škodcu likvidačne. Zastával názor, že je nevyhnutné pristupovať pri priznávaní odškodnenia obozretne a triezvo k náhradám nemajetkovej ujmy, aby tieto neboli nereálne aj vo vzťahu k priemerným majetkovým a príjmovým pomerom v Slovenskej republike. Zdôraznil, že náhradu nemajetkovej ujmy pritom nemožno priznávať voči právnickým osobám podľa iných kritérií ako voči fyzickým osobám, keď pri určovaní výšky náhrady je dôležitým aspektom tiež to, aby táto odrážala všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti, čo znamená aplikáciu princípu proporcionality aj porovnávaním čiastok priznávaných v iných prípadoch. Z uvedených dôvodov hodnotil ako dôvodné aj analogické použitie ustanovení zákona č. 215/2006 Z.z., či zákona č. 514/2003 Z.z. odkazujúc na rozhodnutia súdov, ktoré zohľadnili mieru priznávaného odškodnenia obetiam trestných činov v zmysle zákona č. 215/2006 Z.z.. Vzhľadom k tomu, že v roku 2015 v čase úmrtia syna a brata žalobkyň minimálna mzda predstavovala 380 € a 50-násobok tejto minimálnej mzdy zodpovedal sume 19.000 € ako maximálne možnému odškodneniu pozostalých v prípade trestného činu, ktorým bola spôsobená smrť obeť, považoval za nedôvodné zaväzovať iné subjekty na mnohonásobne vyššie sumy. Konštatoval tiež, že z dokazovania vyplynulo, že úmrtím nebohého nedošlo k zásahu do ekonomických či sociálnych väzieb a žalobkyňa v 1. rade nie je vo vzťahu k ďalšiemu dieťaťu ochudobnená o možnosť rozvoja svojich rodičovských väzieb. Aj keď niet pochýb o tom, že strata dieťa či súrodenca je bolestivá, sprevádzaná smútkom, bolo nevyhnutné zaoberať sa intenzitou zásahu a mierou citovej ujmy oboch žalobkyň v porovnaní s inými prípadmi, u ktorých boli zo strany súdov priznané náhrady nemajetkovej ujmy ďaleko nižšie. K dopravnej nehode došlo nedbanlivostným konaním, nie úmyselným trestným činom ani činom spôsobeným pod vplyvom alkoholu. Odvolateľ zastával preto názor, že dôvod na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch v súdom priznanej výške nebol preukázaný.

11. Žalobkyne odvolanie žalovaného vo vzťahu k premlčaniu nároku považovali za tendenčné, argumentujúc, že eurokonformný extenzívny výklad pojmu škody aplikovaný vo vzťahu k výkladu zákona č. 381/2001 Z.z. znamenajúci, že pojem škoda zahŕňa aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, nemá akýkoľvek vplyv na režim premlčania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy ako vyplýva z § 101 zákona OZ. Premlčanie nároku na nemajetkovú ujmu je upravené práve a len v tomto ustanovení. Záver o trojročnej premlčacej dobe vzťahujúcej sa k uplatneniu náhrady nemajetkovej ujmy potvrdzuje aj konštantná judikatúra súdov v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR R58/2014, 3Cdo/18/2016. Žalobkyne zopakovali, že priznanú náhradu nemajetkovej ujmy považujú za nepostačujúcu a analogické

použitie ustanovení zákona o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, či zákona o zodpovednosti štátu za škodu, ktorých aplikácie sa domáhala žalovaná je neprípustné. Zopakovali, že žalobkyňa v 1. rade bola nenávratne ochudobnená o rozvoj rodičovských väzieb práve voči jedinému synovi, ktorý bol súčasne jediným bratom žalobkyne v 2. rade, ktorá strata ju zasiahla mimoriadne intenzívne. Spolu s nebohým tvorili nerozlučnú súrodeneckú dvojicu. Úmrtie zasiahlo aj ekonomickú a sociálnu integritu oboch žalobkýň, keďže psychické problémy negatívne sa prejavili v pracovnej oblasti žalobkyne v 2. rade, čo sa negatívne odrazilo v ekonomickom zázemí oboch žalobkýň. Odvolanie žalovaného preto nepovažovali za dôvodné.

12. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu zopakoval svoje prednesy obsiahnuté v jeho odvolaní uvádzajúc, že rozhodnutie súdu prvej inštancie nepovažuje za správne tak čo do posúdenia premlčania, ako aj čo do výšky priznaných nárokov, keď mal za to, že obsahom vykonaného dokazovania nebola preukázaná opodstatnenosť náhrady nemajetkovej ujmy.

13. Ďalšie vyjadrenie v odvolacom konaní podané neboli.

14. V priebehu odvolacieho konania pôvodne maloletá žalobkyňa v 2. rade nadobudla plnoletosť, uviedla, že zotráva na podanom návrhu a odvolaní a udelila plnú moc na zastupovanie advokátskej kancelárii, ktorý ju v čase maloletosti zastupoval na základe splnomocnenia udeleného jej zákonným zástupcom.

15. Skôr ako odvolací súd pristúpil k vecnému prejednaniu odvolania, zaoberal sa jeho prípustnosťou. Jednou z podmienok prípustnosti odvolania je procesná legitímácia odvolateľa vyplývajúca z § 359 CSP, podľa ktorého odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnuté. Na podanie odvolania je tak oprávnená len osoba, ktorej môže byť rozhodnutím súdu spôsobená ujma na právach. Žalobkyne podali odvolanie aj proti vyhovujúcemu výroku rozhodnutia a žalovaný napadol tiež zamietavý výrok rozsudku. Žalobkyniam však v spojitosti s výrokom o vyhovení žalobe a žalovanému v súvislosti s výrokom o zamietnutí žaloby nevzniká a ani vzniknúť nemôže žiadna ujma, keďže súd rozhodol v súlade s ich procesným postojom v konaní. Na fakte, že išlo o stranou sporu želaný a žiadaný výsledok sporu, ktorý zodpovedá ňou prejavenej vôli procesne vyhrať spor, nič nemení tá skutočnosť, že procesný úspech dosiahla každá strana sporu len v časti nároku. Pokiaľ v súlade s návrhom žalobkýň o uloženie povinnosti na plnenie, a v zhode s návrhom žalovaného na zamietnutie žaloby, bolo každému z nich vyhovené len čiastočne, jedná sa o výrok, ktorými súd rozhodol v súlade s ich záujmami a v ich prospech, aj keď len v čiastočnom rozsahu. Z uvedených dôvodov žalobkyniam z výroku o vyhovení žaloby a žalovanému z výroku o zamietnutí žaloby nevyplýva žiadna možnosť ujmy na ich právach. Odvolanie voči výrokom majúcich povahu výrokov vyhovujúcich záujmom strán sporu je procesne neprípustné, a v tomto rozsahu bolo odmietnuté v súlade s § 386 písm. b) CSP ako odvolanie podané neoprávnenou osobou.

16. Výrok o zastavení konania nebol odvolaním napadnutý, preto nadobudol právoplatnosť.

17. V ostatnom rozsahu odvolania Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd prejednal odvolanie žalobkýň a žalovaného ako podané včas a oprávnenou osobou, proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 CSP a contrario, v rozsahu vyplývajúcom z § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov dospejúc k záveru, že odvolanie žiadnej strany sporu nie je dôvodné.

18. Rozsudok je vecne správny, preto ho odvolací súd v napadnutom rozsahu potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 CSP.

19. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 12.8.2021, keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené na úradnej tabuli a webovej stránke Krajského súdu v Košiciach v súlade s § 219 ods. 3 CSP.

20. Stranami uplatnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. f) CSP, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je daný v prípade nesprávneho postupu súdu prvej inštancie pri hodnotení výsledkov vykonaného dokazovania, teda v prípade, ak súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplynuli alebo neboli stranami sporu prednesené,

prípadne nevyšli počas konania nijak inak najavo. Môže sa jednať aj o prípad, keď súd neprihliadol na skutočnosti, ktoré boli preukázané alebo vyšli počas konania najavo inak. O nesprávne skutkové zistenie môže ísť aj v prípade, ak dôjde k logickému rozporu v hodnotení dôkazov, t.j. skutočnosti, ktoré vyplynuli z prednesov strán alebo vyšli v konaní najavo inak súd vyhodnotil tak, že to vyvolávalo logický rozpor. Skutkové zistenia nezodpovedajú vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 191 ods. 1,2 CSP alebo ak výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 192, § 193 a § 205 CSP, pričom sa jedná o také skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil po právnej stránke.

21. Sporové strany tvrdili tiež existenciu odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Právnym posúdením je činnosť súdu prvej inštancie, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, tzn. vyvodzuje zo skutkového zistenia, aké práva a povinnosti majú sporové strany podľa príslušného právneho predpisu a nesprávnym právnym posúdením veci je jeho omyl pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie), pričom o mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo aplikoval správny predpis, ale nesprávne ho vyložil, príp. ho na daný skutkový stav inak nesprávne aplikoval (z podradenia skutkového stavu pod právnu normu vyvodil nesprávne právne závery o právach a povinnostiach strán). Použitie správneho ustanovenia neznamená iba opísanie jeho dikcie, ale i jeho správne priradenie k zistenému skutkovému stavu. Posúdením veci po právnej stránke treba rozumieť výklad o tom, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu súd vychádzal (prečo pod tieto ustanovenia podradil zistený skutkový stav) a ako ho príp. vyložil, a výklad o tom, aké majú strany sporu na základe zisteného skutkového stavu podľa týchto ustanovení vo vzťahu k predmetu konania práva a povinnosti, a ako bola preto vec rozhodnutá.

22. Odvolací súd nezistil naplnenie tvrdených odvolacích dôvodov. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v dostatočnom rozsahu pre náležité zistenie skutkového stavu rešpektujúc zásady kontradiktórnosti konania, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa § 191 a § 192 CSP, z ktorých dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie. Zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny právny záver, podal výklad právneho posúdenia skutkového stavu podľa relevantných hmotnoprávných zákonných ustanovení. Zistenia súdu prvej inštancie majú vecné i logické zakotvenie a prijaté skutkové a právne závery sú odôvodnené zrozumiteľne a v súlade s ustálenou súdnou praxou. Odôvodnenie rozsudku je dostatočné, spĺňajúce podmienky vyžadované § 220 ods. 2 CSP pretože sa v ňom jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné.

23. Nárok žalobkyň na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch súd prvej inštancie správne posudzoval podľa § 11 a § 13 OZ. Fyzickej osobe je priznané právo na ochranu jej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, ochrana jej mena a prejavov osobnej povahy (§ 11 OZ). V prípade zásahu do ktoréhokoľvek z týchto práv má fyzická osoba právo domáhať sa odstránenia následkov zásahov poskytnutia primeraného zadosťučinenia a za situácie, že sa nezdá postačujúce toto zadosťučinenie, najmä preto, že v značnej miere bola znížená jej dôstojnosť alebo vážnosť spoločnosti má fyzická osoba právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 1,2 OZ). Výška náhrady sa určí s prihliadnutím na závažnosť vznikutej ujmy a na okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 ods. 3 OZ).

24. K právam, na ktoré sa vzťahuje ochrana vyplývajúca z § 11 OZ patria jednotlivé čiastkové práva konkrétnych stránok osobnosti fyzickej osoby, medzi ktoré sa riadi tiež právo na súkromný i rodinný život, v prípade zásahu, do ktorých práv môže poškodená osoba uplatňovať náhradu nemajetkovej náhrady za situácie, ak by iná satisfakcia nezdala postačujúca resp. by neprichádzal do úvahy. Každý neoprávnený zásah do práv chránených v § 11 OZ, vyvoláva ujmu v jednotlivých čiastkových právach, do ktorých bolo zasiahnuté, a v závislosti od závažnosti následkov, intenzity zásahu, môže vzniknúť ujma opodstatňovať len nemateriálnu satisfakciu, prípadne nevyvoláva žiadne účinky, z ktorých by vyplýval nárok na nemateriálnu či materiálnu satisfakciu, alebo naopak, dopad zásahu na chránené práva povahou a stupňom závažnosti opodstatňuje tak nemateriálnu ako aj materiálnu satisfakciu. Podmienkou priznania nemajetkovej ujmy je v zásade existencia ujmy závažnej, keď nie sú rozhodujúce subjektívne pocity a predstavy toho, kto si nárok uplatňuje, ale objektívne hľadisko, či by predmetnú

ujmu takto v danom mieste a čase vnímala aj každá iná fyzická osoba. Významné je tiež to, do ktorého čiastkového práva na ochranu osobnosti bolo zasiahnuté, a v kontexte významu takto chráneného práva sa posudzujú aj vzniknuté následky a závažnosť ujmy zásahom vyvolanej. Závažnosť ujmy vyplýva aj z intenzity zásahu, jeho rozsahu na jednotlivé čiastkové práva, dĺžku trvania následkov a zásahu. Závažnosť nemajetkovej ujmy pritom nie je jediným a výlučným faktorom pre stanovenie, či a v akom rozsahu vzniká nárok na majetkovú satisfakciu, keď podstatným sú tiež okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Povinnosť prihliadať na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, je upravená všeobecne, teda sa zohľadňujú tak vo vzťahu k poškodenej fyzickej osobe, ako aj vo vzťahu subjektu, ktorý neoprávnený zásah spôsobil. Nárok na odškodnenie vzniká len v prípade ujmy existujúcej v príčinnej súvislosti s neoprávneným zásahom. Výsledkom vykonaného dokazovania zodpovedá záver súdu prvej inštancie o existencii príčinnej súvislosti medzi vznikom ujmy na osobnostných právach žalobkyní (usmrtením blízkeho príbuzného pri dopravnej nehode) a konaním C. R., na ktorého sa vzťahuje poistenie zodpovednosti za škodu podľa zák. č. 381/2001 Z.z., vykonávateľom ktorého je žalovaný. Napokon základ nároku nebol sporný, a žalovaný zotrval len na námietke premlčania, a obe strany sporu namietali výšku priznanej sumy.

25. Povinnosť žalovaného na poskytnutie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy je založená na súdnu judikatúrou ustálenom výklade, že škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla (R 61/2018, III. ÚS 666/2016, I. ÚS 474/2016, III. ÚS 646/2012). Súdna prax uzavrela, že v súlade s chápaním pojmu škody európskym normotvorcom, pojem zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel používaných komunitárnym právom obligatórne uplatňovaným v prípade odškodňovania obetí dopravných nehôd, je pojem zodpovednosti za škodu potrebné vykladať autonómne a zahrňovať do neho aj nároky, ktoré národné právo vyslovene nepovažuje za nároky na náhradu škody, ak podstata týchto nárokov je podobná, teda majú občianskoprávny charakter a vznikajú v dôsledku dopravnej nehody. Eurokonformný výklad pojmu škoda zahrňujúci nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je spochybnený tým, že ustanovenia zakladajúce právo pozostalých patria do systematicky inej časti Občianskeho zákonníka, ktorá sa týka zásahu do práv na ochranu osobnosti. Pokiaľ usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu, ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia.

26. Záver o povinnosti žalovaného na poskytnutie odškodnenia žalobkyniam z titulu vzniku nemajetkovej ujmy plynúcej zo zásahu do práva na rodinný a súkromný život založený na eurokonformnom výklade pojmu škoda ukladajúcim povinnosť rešpektovania nadnárodného práva pri aplikácii vnútroštátnych noriem práva, ktorých výklad to dovoľuje, teda nevyvoláva zmenu právnej povahy tohto nároku na odškodnenie ako ujmy nemajetkovej, ktorá je výslovne predmetom úpravy §11, §13 OZ. Nárok žalobkyní krytý poistením podľa zákona č. 381/2001 Z.z. vyplýva z občianskoprávnej zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv, preto naň nemožno aplikovať ustanovenia o premlčaní nároku na náhradu škody podľa § 106 OZ. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 OZ predstavuje jeden z parciálnych a samostatných prostriedkov ochrany jednotného práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby, a napriek tomu, že ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv, jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom má za následok, že ide o osobné právo majetkovej povahy.

27. Podľa § 100 ods. 1 OZ právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať. Z § 100 ods. 2 OZ vyplýva, že sa premlčujú všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva.

28. Tak, ako na to správne poukázali žalobkyne, Najvyšší súd SR v rozhodnutí 2Cdo/194/200, R 58/2014, uzavrel, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje podľa § 101 OZ, ktorý záver vyplýva aj rozhodnutí Najvyššieho súdu SR 5Cdo/102/2017, R 35/2020. K zásahu do osobnostných práv žalobkyní došlo úmrtím ich syna a brata dňa 16.10.2015. Preto, pokiaľ nárok uplatnili žalobou zo dňa 3.10.2018, urobili tak pred uplynutím trojročnej premlčacej doby, a teda včas.

29. V prípade neoprávneného zásahu do práva na súkromie, kam spadá aj právo na rodinný život, úmrtie blízkej osoby predstavuje nezvratné zničenie rodinných väzieb tvoriacich základ súkromného života

pozostalých. Následky takého zásahu nikdy nie je možné odstrániť len morálnou satisfakciou, keďže žiadna takáto forma morálneho zadosťučinenia nepostačuje na primerané vyváženie, či zmiernenie vznikutej ujmy na rodinnom živote, ktorý je stratou rodinného príslušníka navždy a definitívne poznačený. Pri rozhodovaní o rozsahu nároku je dôležité posudzovať rozsah a intenzitu ujmy na osobnostných právach a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 OZ). Výška peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy nie je limitovaná a upravená zákonom, čo do presného vyčíslenia nároku, či úplnosti kvalifikačných kritérií. Vychádzajúc tak zo zákonnej úpravy § 13 OZ i súdnej praxe (porovnaj napr. Najvyšší súd SR 3Cdo/137/08, 4Cdo/15/2003, 3Cdo/106/2012, 4Cdo/171/2005, 5Cdo/126/2007, 7Cdo/180/2012, 3Cdo/19/2018), pri stanovení rozsahu nemajetkovej satisfakcie je potrebné zohľadniť požiadavku spravodlivého zadosťučinenia za utrpené ujmy v závislosti od intenzity a následkov na osobnostných právach poškodených, ako i to - prihliadajúc na princíp proporcionality - aby sa priznaná finančná čiastka s ohľadom na individuálne okolnosti prípadu nestala prostriedkom majetkového obohatenia a súčasne nepôsobila na zodpovedný subjekt likvidačne. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí odrážať všeobecné zdieľané predstavy o spravodlivosti, keď suma priznávanej peňažnej satisfakcie má plniť účel kompenzácie pre obeť zásahu, zohľadňovať životnú úroveň krajiny, nemá vybočovať z právnej tradície a má zohľadňovať sumy priznané v porovnateľných konaniach. Niet sporu, že jedným zo základných princípov poskytovania spravodlivej ochrany práv pri rozhodovaní a odškodňovaní nemajetkovej ujmy je zohľadnenie rozsahu odškodnenia priznávaného v obdobných prípadoch, ktorý vychádza z princípu „rovnakých“ rozhodnutí v podobných veciach tak, aby medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady existovala úmernosť. Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil, že pre určovanie výšky náhrady za porušenie osobnostných práv, musí byť zohľadnená výška náhrady priznávaná za telesné zranenie, alebo ktorá je priznávaná obeťam násilných trestných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady za telesné zranenie alebo násilné trestné činy (napr. *Iltahti a Karhuvaara v. Fínsko*).

30. V spornej otázke rozsahu žiadanej náhrady nemajetkovej ujmy, žalobkyne a žalovaný volili stratégiu poukazovania na také rozhodnutia súdov, v ktorých priznané sumy odškodnenia nemajetkovej ujmy vyhovovali ich tvrdeniam o (ne)dôvodnosti nároku uplatňovaného v konaní. Zatiaľ čo žalobkyne odkazovali na rozhodnutia súdov, z ktorých v prípade úmrtí blízkych členov rodiny vyplýval nárok na odškodnenie takto vznikutej nemajetkovej ujmy v rozsahu 33.500 € až 100.000 €, žalovaný naopak poukazoval na rozhodnutia, v ktorých náhrada nemajetkovej ujmy dosahovala sumu od 5.000 € do 15.000 €. Vyjmúc fakt, že išlo o úmrtie blízkeho člena rodiny - manžela, rodiča dieťaťa, súrodenca, žiadna zo sporových strán nepoukazovala na zhodnosť, či odlišnosť v jednotlivých nimi označených súdnych rozhodnutiach s okolnosťami v ich veci, ktorá je predmetom sporu.

31. Náhla, neočakávaná strata dieťaťa (u žalobkyne v 1. rade) a brata (u žalobkyne v 2. rade) je nepochybne traumatizujúcou udalosťou s nenapraviteľnými následkami pre doterajší rodičovský a súrodenecký vzťah i fungovanie ďalšieho rodinného života. Pocity straty, smútku, psychickej bolesti, ako vyplývajú z vykonaného dokazovania sú dané ľudskou prirodzenosťou ako reakcia na úmrtie blízkeho človeka, avšak až následky tohto úmrtia na chod života pozostalých, osobitosť vzťahov medzi zomrelým a poškodenými pozostalými, do práv ktorých boli zasiahnuté, sú rozhodujúce pre určenie sumy náhrady nemajetkovej ujmy. Nepriaznivý dopad úmrtia syna a brata žalobkyň na ich život je nepochybneľný. Súčasne ale z vykonaného dokazovania nevyplýva, aby úroveň vzťahov, čo do rodinných, citových väzieb, finančnej závislosti sa vymykala z obvyklého spôsobu života iných fungujúcich rodín spoločne zdieľajúcich každodenný život. Táto traumatizujúca okolnosť nezasiahla žalobkyne v čase zvlášť ťaživej osobnej situácie, v prípade žalobkyň sa nejednalo ani o osobitnú formu ekonomickej závislosti na nebohom, ani nešlo o zásah výnimočný inými okolnosťami prípadu v porovnaní s ďalšími prípadmi, v ktorých boli priznávané vyššie sumy odškodnenia. Vyššie sumy náhrad dosahujúce úroveň presahujúcu sumu priznanú súdom prvej inštancie a dosahujúcu čiastku požadovanú žalobkyňami, či vyššiu, boli priznávané za situácie hrubého zavinenia právnych povinností škodcu (závažné porušenie predpisov, alkohol, neposkytnutie pomoci a pod.), zohľadňovali osobitne nepriaznivé životné okolnosti (napr. strata jediného príbuzného, strata manželky a matky v prípade, ak jediný rodič ostával sám ako samoživiteľ bez možnosti pomoci iných rodinnými príslušníkmi, a pod.). Súdom priznané odškodnenie reflektuje na intenzitu a rozsah zásahu do práv žalobkyň zohľadňujúcich úroveň ich vzťahov so zomrelým vo veku 16 rokov, s ktorým mala žalobkyňa v 1. rade dobrý vzťah, bol pre ňu oporou, súčasne bol v blízkom súrodeneckom vzťahu so žalobkyňou v 2. rade, ktorej vypomáhal so školou, bol jej pozitívnym životným vzorom. Emočná naviazanosť členov rodiny, jej hĺbka, pocity straty z toho vyplývajúce sú

dokumentované obsahom lekárskeho správ a špeciálnej pedagogičky, z ktorých je zrejmé, že smrť nebohého negatívne ovplyvnila ich zdravotný stav, životnú pohodu a nedostalo sa im inej adekvátnej satisfakcie. Aj keď žalobkyne stratili im blízkeho človeka, ich vzájomné väzby matky a dcéry ostali zachované a možnosť ich ďalšieho rozvoja a rozvoja ich spoločného rodinného života nezankla. Pretože podmienky odškodnenia pozostalých žalobkyň vyplývajú z § 13 OZ, nie je dôvod na aplikáciu ustanovení zák. č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi a ustanovenia § 17 zák. č. 514/2003 Z.z., ktorý stanovil limit pre výšku nemajetkovej ujmy. Súčasne však nemožno opomenúť rešpektovanie princípov všeobecnej spravodlivosti, v zmysle ktorej je dôvodné posudzovať primeranosť priznávanej náhrady nemajetkovej ujmy a jej proporcionality aj s prihliadnutím na mieru odškodňovania, aká by prichádzala do úvahy v prípade smrti spôsobenej násilným trestným činom v zmysle zák. č. 215/2006 Z.z., ktorá by sa pohybovala na úrovni 50-násobku minimálnej mzdy v čase úmrtia, čo by v danom spore predstavovalo sumu 19.000 €. Aj keď uvedená suma nie je určujúca, je rovnako jedným z kritérií pri stanovovaní spravodlivej a primeranej náhrady, s dôrazom na zohľadnenie osobitosti prípadu. Existencia psychickej traumy, na ktorú ako osobitý následok žalobkyne poukazovali je obvykle spájaná s týmto emocionálne silne negatívnym zážitkom straty blízkej osoby, a nepredstavuje výnimočnú, či ojedinelú skutočnosť v živote blízkych pozostalých, pričom intenzita tohto zásahu prejavujúca sa v zhoršení zdravotného stavu žalobkyň s vplyvom chodu bežného života, bola dôvodom na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy na úrovni 20.000 € v prípade žalobkyne v 1. rade a 15.000 € v prípade žalobkyne v 2. rade. Priznaná suma sa pohybuje v limitoch náhrady nemajetkovej ujmy ako vyplývala z rozhodnutí na ktoré odkazovali sporové strany, a zodpovedá tiež obvyklým náhradám priznávaným v obdobných prípadoch v iných súdnych konaniach (napr. Krajský súd Nitra sp. zn. 5Co/264/2017 za smrť dcéry 25.000 € pre matku, Krajský súd Prešov sp. zn. 17Co/212/2015 za smrť syna 2 x 20.000 € pre rodičov, Krajský súd Trnava sp. zn. 9Co/56/2019 20.000 € za smrť dcéry, 10.000 € za smrť súrodenca, Krajský súd Prešov sp. zn. 10Co/5/2018 10.000 € za smrť súrodenca, Krajský súd Košice sp. zn. 9Co/462/2016 2 x 10.000 € za zásah do práv súrodencov). S prihliadnutím na vyššie uvedené odvolací súd dospel k záveru, že žiadnemu z odvolateľov sa nepodarilo spochybníť správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, preto rozsudok v napadnutých výrokoch ako vecne správny potvrdil.

32. Správne a zákonu zodpovedajúce je aj rozhodnutie súdu prvej inštancie o náhrade vzniknutých trov. V predmetnom spore výška plnenia závisela od úvahy súdu, na ktorú možno usudzovať len s určitou presnosťou vychádzajúc z konkrétnych okolností prípadu a poznanej judikatúry. No v konečnom dôsledku je to práve súd, ktorý má zohľadniť špecifiká každého jednotlivého prípadu, a na základe toho posúdiť nárok žalobcu ako dôvodný, či nedôvodný. V predmetnom prípade nemožno konštatovať, aby žalobkyne uplatňovali zjavne neodôvodnený nárok za zásah do práv na ochranu rodinného a súkromného života, preto rozhodnutie súdu o priznaní náhrady trov v plnom rozsahu korešponduje zásade procesného úspechu v spore rešpektujúc princípy spravodlivého súdneho procesu skrz uplatnenie Čl. 4 CSP. So záverom, že žalobca sa považuje za procesne úspešného aj pri priznaní čiastočného plnenia, v prípade, ak rozhodnutie vo veci záviselo od úvahy súdu, či znaleckého posudku, ktoré nie sú v celom rozsahu predvídateľné procesným návrhom žalobcu, sa zhoduje aj komentár autorov k Civilnému sporovému poriadku (nakladateľstvo C.H.Beck Civilný sporový poriadok, rok vydania 2016, strana 927, Štefček, Ficová, Baricová, Mesiarkinova, Bajanková a Tomašovič).

33. Výrok o náhrade trov odvolacieho konania vyplýva z § 396 ods. 1, 2 v spojení § 262, § 255 CSP. Žiaden z odvolateľov v odvolacom konaní nebol úspešný, preto odvolací súd rozhodol, že náhradu trov odvolacieho konania sporovým stranám nepriznáva.

34. Rozhodnutie prijaté senátom Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).